

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ
BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UTAJENÝ SVĚDEK

Autor práce: Andrea Fedorová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční studium
Vedoucí práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D., za pomoc, odborné vedení, cenné rady a připomínky během mé práce.

ABSTRAKT

FEDOROVÁ, A. *Utajený svědek : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014. 60 s.
Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: svědek, ochrana svědka, trestní řízení, utajený svědek

Práce shrnuje veškeré, doposud známé, informace z oblasti problematiky institutu utajeného svědka, podrobně analyzuje právní úpravu, popisuje průběh trestního řízení a uvádí možnosti ochrany svědka. Bakalářská práce poskytuje ucelený přehled o postavení svědka v trestním řízení, o jeho právech a povinnostech, jeho úlohách a jeho ochraně jestliže je zde určité riziko újmy na zdraví, či jiného vážného nebezpečí ze strany obviněného vůči vypovídající osobě nebo osobě jí blízké. Obsah práce také zahrnuje podrobnou analýzu právní úpravy, kde je snaha poukázat na možné nedostatky a nejasnosti a je navrženo případné řešení těchto mezer. V závěru práce je uveden způsob zvláštní ochrany svědků v trestním řízení a za jakých podmínek lze uplatnit nárok na ochranu.

ABSTRACT

FEDOROVÁ, A. *Witness with withheld identity : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2014. 60 p.
Supervisor : JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: witness, witness protection, criminal trial, withheld witness

The work includes all currently known information from the field of the issue Institute of withheld witness, detailed analyzes legislation, describes the course of criminal proceedings and shows the possibility of witness protection. Bachelor thesis provides an overview of a witness in criminal proceedings, rights and obligations, tasks and protection, if there is some risk of personal injury or other serious threat by the accused to a witness or a person close to him. The content of work also includes a detailed analysis of the legislation, which is to point out possible weaknesses and uncertainties and suggested solutions such gaps. In conclusion is shown special protection of witnesses in criminal proceedings and under what conditions is eligible for protection.

Obsah

Úvod.....	7
1 Cíle a metodika bakalářské práce.....	9
2 Základní pojmy.....	10
3 Právní úprava.....	11
3.1 Vývoj právní úpravy institutu utajeného svědka v ČR.....	12
3.1.1 Zákon č. 292/1993 Sb.....	12
3.1.2 Zákon č. 152/1995 Sb.....	14
3.1.3 Zákon č. 265/2001 Sb.....	16
3.2 Právní úprava institutu utajeného svědka v současné době.....	18
3.3 Mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany svědka.....	20
4 Svědek v trestním řízení.....	22
4.1 Dokazování.....	23
4.1.1 Dokazování v přípravném řízení.....	23
4.1.2 Dokazování v řízení před soudem.....	26
4.1.3 Dokazování ve veřejném a neveřejném zasedání obecně.....	29
4.2 Výslech svědka.....	29
4.2.1 Výslech svědka z psychologického pohledu.....	31
4.2.2 Práva a povinnosti svědka.....	33
4.2.3 Hodnocení svědecké výpovědi.....	37
4.3 Zvláštní způsoby dokazování.....	39
4.3.1 Rekognice.....	39
4.3.2 Vyšetřovací pokus.....	40
4.3.3 Rekonstrukce.....	40
4.4 Utajený svědek.....	41
4.4.1 Kauzy s výskytem utajovaných svědků.....	43
5 Zvláštní ochrana svědka.....	45
Závěr.....	49
Seznam použitých zdrojů.....	50
Seznam použitých zkratk.....	54

Úvod

Bakalářská práce je věnována problematice institutu utajeného svědka, který byl zaveden v českém právu poměrně v nedávné době a je potřeba se seznámit alespoň se základními informacemi a možnostmi, aby bylo možné se v této oblasti lépe orientovat.

V našem státě, jakož i v jakémkoliv jiném, je nutno stanovit určitá pravidla chování, která jsou nezbytná pro správné fungování společnosti. Každý víme, že co není zákonem zakázáno, je dovoleno a určitě si každý dokáže představit, jak by asi taková společnost bez pravidel vypadala. Proto je zde potřeba stanovit pravidla chování, která jsou v zájmu společnosti jako celku, a také odpovídající tresty za porušení těchto pravidel.

K zajištění spravedlivého potrestání pachatele, který se neřídí zákony, nám umožňuje v České republice po hmotně právní stránce zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „trestní zákoník“). Pouze tento zákon ale nestačí a je potřeba ho uvést v život pomocí zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „trestní řád“ nebo „TR“), který zajišťuje procesně právní stránku. K tomuto procesu patří i práce orgánů činných v trestním řízení, jejichž činnost vede k náležitému objasnění trestných činů (TČ), které jsou následně předmětem trestního řízení proti pachateli. Dokázat vinu nemusí být vždy zrovna tím nejjednodušším úkolem, a proto je zapotřebí získat veškeré možné relevantní důkazy všemi zákonnými prostředky k objasnění věci.

Důkazem může být například svědectví, které je u nás jedním z nejčastějších důkazních prostředků a v některých případech může být i pouze jediným relevantním důkazem. Každý, dle § 97 TR, je povinen na předvolání se dostavit a vypovídat o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení. Každý by měl mít tedy alespoň základní povědomí o svých právech, ale zároveň i o svých povinnostech vůči svému státu, aby tak byly zachovány zájmy společnosti. Úspěšné řízení proti pachateli, a následné potrestání za spáchaný čin, nám zajišťuje ochranu před jeho dalším pácháním trestné činnosti a také slouží jako preventivní opatření před budoucím pácháním trestné činnosti dalších potencionálních

pachatelů.

Výpověď svědka je v některých případech zásadním důkazem ale mnohdy nese s sebou i jistá rizika, svědku či osobě jemu blízké by mohla hrozit například újma na zdraví, a proto je potřeba těmto osobám poskytnout ochranu. Ochrana může být například v podobě možnosti anonymní výpovědi před soudem, výpovědi na dálku nebo v podobě změny bydliště, jména či osobní ochrany.

Na institut utajeného svědka lze pohlížet z více stran, jak z hmotně právní, tak i z procesně právní strany a z mnoha dalších. Nejdříve je ale potřeba si především ujasnit jak je osoba svědka definována a jaká má práva a povinnosti, protože každý z nás se může kdykoliv dostat do situace, kdy se stane svědkem činu, který je dle trestního zákona trestný. V takovém případě bychom měli pro lepší orientaci znát i průběh celého procesu a pokud možno i základní právní úpravu.

Bakalářská práce je věnována především právní úpravě anonymního svědka, který je zakotven v trestním řádu, a vedle toho i právní úpravě zvláštní ochrany svědka podle zákona č. 137/2001 Sb., zákon o zvláštní ochraně svědka ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „zákon o zvláštní ochraně svědka“).

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Zastoupení knih v literatuře na téma utajený svědek není velké, a to z důvodu zavedení institutu utajeného svědka v českém právu teprve v nedávné době, a proto je zpracování bakalářské práce pojato formou metodické příručky, vhodné pro účel lepší orientace v této oblasti. Příručka obsáhne veškeré postupy a potřebné kroky týkající se tohoto tématu a může být následně využita studenty jako podpůrný materiál, případně osobami, které se staly svědkem v trestním řízení. Bakalářská práce vychází z analýzy zákonů vztahujících se k této problematice a z odborné literatury. Z procesního hlediska je základním zákonem trestní řád, z hlediska hmotného trestní zákoník a pro ochranu svědka vychází práce z analýzy zákona o zvláštní ochraně svědka.

Hlavním cílem práce je samotné zpracování formou metodické příručky, jež obsahuje doposud známé informace týkající se problematiky oblasti institutu utajeného svědka. Dílčím cílem je pak definování tohoto institutu a souvisejících pojmů, objasnění právní úpravy, práv a povinností svědka, postup během trestního řízení, metody používané při vyšetřování a veškeré možnosti ochrany svědka.

Metodická příručka je rozdělena na jednotlivé kapitoly. První kapitola obsahuje základní pojmy, které jsou klíčové pro tuto problematiku, a jejich definice, které jsou potřebné pro lepší porozumění bakalářské práce.

Druhá kapitola objasňuje právní úpravu bez které se nelze během celého procesu trestního řízení obejít. Jsou určitá pravidla, podle kterých se celý proces řídí, aby mohlo být dosaženo účelu trestního řízení. Také je zde zmíněna historie vývoje právní úpravy a poukázáno na nedostatky, které byly v průběhu času postupně odstraněny.

Závěr práce následně pojednává o postavení svědka v trestním řízení, na což navazuje kapitola o zvláštní ochraně svědka s možnostmi jeho ochrany, jestliže má svědek opodstatněné obavy z hrozící újmy na zdraví, či jiného nebezpečí v důsledku poskytnutí své výpovědi.

2 Základní pojmy

Pro účely této bakalářské práce zde uvedu nejzákladnější pojmy a jejich definice, pro lepší orientaci a porozumění práce.

- **Svědék** – fyzická osoba rozdílná od obviněného, která byla vyzvána (předvolána) orgánem činným v trestním řízení, aby jako svědek vypovídala o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, jež sama vnímala (poznala, pozorovala) svými smysly, tedy viděla, slyšela, atd., anebo která se sama či z podnětu některé ze stran dostavila za tímto účelem k orgánu činnému v trestním řízení.¹
- **Pachatel** – osoba trestně odpovědná, která spáchala trestný čin nebo čin jinak trestný.²
- **Obviněný** – toho, kdo je podezřelý ze spáchání trestného činu, lze považovat za obviněného a použít proti němu prostředků daných tímto zákonem teprve tehdy, bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání.³
- **Poškozená osoba** – Ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil.⁴
- **Orgán činný v trestním řízení (OČTŘ)** – orgány trestního řízení kterými jsou soudy, státní zástupci a policejní orgány.
- **Trestní řízení** – zákonem (trestním řádem) upravený postup orgánů činných v trestním řízení a dalších subjektů podílejících se na tomto postupu. Jeho úkolem je zjistit, zda se trestný čin stal, zjistit jeho pachatele a uložit mu trest nebo ochranné opatření, zajistit jejich výkon a rozhodnout o nároku poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem. Úkolem trestního řízení je též zajistit, aby nikdo nevinný nebyl trestně stíhán či dokonce odsouzen.⁵

1 ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád komentář díl I a díl II*. Praha, 2008, s. 848.

2 SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň, 2012, s. 16.

3 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 30.

4 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 39.

5 NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Definice trestního řízení. *Nsz.cz* [online]. © 2012 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsz.cz/index.php/cs/prubeh-řízení-v-trestních-a-netrestních-vecech/definice-trestního-řízení>>.

3 Právní úprava

Protiprávní jednání člověka by mělo mít vždy za následek odpovídající trest, kterým je pachatel potrestán za své jednání a zároveň abychom působili preventivně i na společnost před případným budoucím pácháním činů, které by byly v rozporu se zákony.

Abychom mohli pachatele odpovídajícím a přiměřeným způsobem potrestat, musí být vždy pečlivě zajištěn skutkový stav věci a musí být pečlivě objasněny veškeré okolnosti za kterých byl trestný čin spáchán. Pro tyto účely nám slouží řada opatření a úkonů, které jsou zakotveny v zákonech a mezi které patří také užití institutu utajeného svědka. Tento institut má za účel znemožnit ovlivnění průběhu trestního řízení a především ochránit zdraví a život svědka, či osobě jemu blízké. Výpověď může být totiž v některých případech pouze jediným důkazem, a proto má každý ze zákona povinnost dostavit se na předvolání a podat výpověď o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení. Výpověď svědek neposkytuje pouze v situacích, kdy má právo odepřít výpověď, či se jedná o svědka se zákazem výslechu.

Aplikace institutu však musí být v souladu se zásadami, a to se zásadou veřejného projednávání věci a se zásadou kontradiktorního řízení, které umožňuje vyjádřit se ke všem důkazům a mít možnost jejich potvrzení či vyvrácení z hlediska pravdivosti a věrohodnosti. Z těchto důvodů trestní řád stanovuje podmínky, za kterých lze podobu a totožnost svědka utajit.

Abychom se mohli lépe orientovat v oblasti anonymního svědka, je nutno znát alespoň základní právní úpravu a její vývoj. Zákony upravují zhruba tyto oblasti:

- utajený svědka v trestním řízení,
- práva a povinnosti svědka,
- svědectví,
- zvláštní ochrana svědka.

3.1 Vývoj právní úpravy institutu utajeného svědka v ČR

3.1.1 Zákon č. 292/1993 Sb.

Oproti již dlouho zavedenému institutu svědka, byl utajený svědek zařazen do českého práva poměrně v nedávné době. Roku 1993 Parlament České republiky schválil zákon č. 292/1993 Sb., účinný od 1. 1. 1994, který prvně zavedl institut do našeho práva. Tento zákon měnil a doplňoval trestní řád, zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích.

Do trestního řádu byl novelou zařazen § 55 odstavec 2 TŘ, který zní:

„Hrozí-li svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědectví zjevně újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí, jméno a příjmení svědka a jeho další osobní údaje se do protokolu nezapisují, ale vedou se odděleně od trestního spisu a mohou se s nimi seznamovat jen orgány činné v trestním řízení. Svědek se poučí o právu podepsat protokol o výsledku smyšleným jménem a příjmením, pod kterým je pak veden. Pominou-li důvody pro oddělené vedení osobních údajů svědka, připojí se tyto údaje k trestnímu spisu.“⁶

Během samotného výslechu svědka, dle § 101 TŘ, je vždy potřeba předem zjistit jeho totožnost a poměr k obviněnému. Následně je svědek poučen o právu odepřít výpověď a je-li třeba, též o zákazu výslechu nebo o možnosti postupu dle § 55 odst. 2 TŘ. Nezbytné je též svědka poučit o významu svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi. V návaznosti na tento paragraf byl zákon doplněn o § 101a TŘ, který upravuje postup vyšetřovatele v případě, že nebyly shledány důvody k sepsání protokolu o výslechu s utajením identity a to i přes to, že svědek uváděl skutečnosti odůvodňující postup dle § 55 odst. 2 TŘ. Pokud se vyšetřovatel rozhodl postupovat dle § 101a TŘ, zaslal věc k přezkoumání státnímu zástupci, aby ověřil správnost jeho postupu, a výslech byl tak odložen do doby než státní zástupce přijal opatření. Pokud ale hrozilo nebezpečí, které by plynulo z odložení věcí, byl protokol sepsán ihned a nakládalo se s ním tak, aby

---

6 ČESKO. Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích. In : *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 74, s. 1564.

totožnost svědka zůstala utajena do doby než státní zástupce rozhodl o věci. Tento postup zabraňoval odhalení identity, jestliže by státní zástupce došel k závěru, že vyšetřovatel došel k chybnému úsudku a svědek měl oprávněné obavy z újmy na zdraví, či jiných vážných následků. Případné odhalení identity, ještě před přijetím opatření státním zástupcem, by mohlo vést v některých případech k maření průběhu trestního stíhání nebo k pomstě ze strany pachatele.⁷ Pokud by měl být svědek vyslýchán o okolnostech, které by se týkaly utajovaných skutečností, výslech by byl dle § 99 odst. 1 TŘ zakázán.

V zákoně byl také změněn novelou § 200 TŘ, který umožnil při hlavním líčení úplně, či jen pro část líčení, vyloučit veřejnost, jestliže by veřejné projednání věci ohrozilo tajemství chráněné zvláštním zákonem, mravnost, nerušený průběh jednání, bezpečnost nebo jiný důležitý zájem svědků. Za stejným účelem mohl předseda senátu učinit i jiná přiměřená opatření.⁸

Dále byl doplněn § 209 TŘ zavádějící taková opatření, která umožnila vykázat obviněného z jednacích síní po dobu výslechu svědka, aby bylo zajištěno jeho bezpečí během výslechu. Toto opatření byl oprávněn naříditi předseda senátu za situace, pokud by se za přítomnosti obviněného v soudní síni nacházel svědek, který by nemusel ze strachu vypovídat pravdu. Přítomnost obviněného a jeho možnost vidět totožnost vypovídající osoby může vést k vyvolání strachu a k odůvodněným obavám svědka, že by mu mohlo hrozit reálné nebezpečí ze strany obviněného. Následně byl po návratu obžalovaný seznámen s obsahem výpovědi a mohl se k tomuto obsahu vyjádřit, případně klást svědkovi otázky prostřednictvím předsedy senátu aniž by se s ním sám setkal, a bylo tak zachováno utajení. Nahlížení do spisu následně upravoval § 65 odst. 5 TŘ, který uvádí, že je nutno při nahlížení do spisu učinit taková opatření, aby bylo utajení zachováno.⁹

Takto byla prvně právně upravena oblast institutu utajeného svědka, ale bohužel s sebou nesla jisté problémy, a to v podobě rozporů s jinými zavedenými zákony. 1. března 1995 podali poslanci ústavní stížnost, které bylo vyhověno

7 ČESKO. Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 74, s. 1569.

8 ČESKO. Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 74, s. 1573.

9 ČESKO. Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích. In : *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 74, s. 1573.

a ustanovení § 55 odst. 2 TŘ a § 209 TŘ bylo nálezem Ústavního soudu zrušeno. Ustanovení byla zrušena z důvodu rozporu s články Listiny základních práv a svobod a s mezinárodními smlouvami, kde anonymní výslech svědka vylučoval provedení důkazu postavením obviněného tváří v tvář svědkovi i v případě, že jeho výpověď v závažných okolnostech nesouhlasila s výpovědí svědka a rozpor nešel vyjasnit jinak. V důsledku rozporuplného ustanovení mohlo dojít k omezení zajištění skutkového stavu věci, a tedy i k pečlivému objasnění okolností svědčících ve prospěch i v neprospěch obviněného.

Jedním z problémů ustanovení § 55 odst. 2 TŘ, byla neurčitost hned v úvodní větě příslovce „zjevně“, což mohlo vést k zneužití tohoto neurčité pojmu. Ustanovením bylo ale především narušeno právo obžalovaného na obhajobu, pokud byl odsouzen na základě výpovědi anonymního svědka a neměl již možnost jeho výpověď potvrdit, nebo vyvrátit, a tím byly i narušeny principy spravedlivého trestního procesu. Obžalovaný tedy neměl možnost během veřejného projednání věci se vyjádřit ke všem prováděným důkazům, které směřovaly vůči němu. V tomto důsledku bylo omezeno prověření pravdivosti skutkových tvrzení a tím i prověření věrohodnosti svědka.¹⁰

3.1.2 Zákon č. 152/1995 Sb.

1. září 1995 byl zákon č. 292/1993 Sb. Novelizován, a to zákonem č. 152/1995 Sb., účinný od 1. září 1995, který institut utajeného svědka opět zařadil do našeho práva. Do zákona bylo zpět zařazeno ustanovení § 55 TŘ a § 209 TŘ s drobnými úpravami a nově přidán odst. 2 k § 209 TŘ.

Díky nové formulaci § 55 TŘ, bylo možno institut aplikovat již při menší pravděpodobnosti ohrožení svědka nebo osoby jeho blízké v souvislosti s podáním výpovědi, nežli tomu bylo v zákoně č. 292/1993 Sb. V odstavci byla doplněna podmínka, která musela být splněna, aby bylo možno zajistit ochranu svědka. Utajení identity bylo možné pouze tehdy, pokud svědka nešlo ochránit jiným spolehlivým způsobem, než utajením totožnosti. Tento postup znesnadňuje zneužívání a vede zároveň k efektivnějšímu využití sil a prostředků během trestního stíhání, jelikož

---

¹⁰ ČESKO. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu č. 214 [ze dne 12. října 1994]. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 66, s. 2090-2094.

ochrana svědka touto formou zahrnuje nemalé náklady a úsilí na jeho utajení. Novelizace tedy vyplnila mezeru v původním znění a blíže specifikovala podmínky, za kterých lze tento institut aplikovat. V odstavci byla též nově zavedena možnost utajení i podoby osoby, což je v tomto směru podle mého názoru velmi přínosné. Pokud byla dříve možnost utajení pouze osobních údajů ve spisech, neměl svědek dostačující záruku adekvátní ochrany a nebylo tak zaručeno, že svou výpověď neodmítne podat. V případě, že byla podoba svědka utajena a pominuly důvody pro její utajení, připojily se následně údaje k trestnímu spisu a podoba svědka se již neutajovala. Také v původní větě o poučení svědka o jeho právech požádat o utajení své podoby a podepsat protokol o výsledku smyšleným jménem, bylo vynecháno dodatku „o výsledku“ a tím byla tato možnost více zevšeobecněna, jelikož svědek během procesu může podepisovat i více protokolů než jen protokol o výsledku.¹¹

§ 209 TŘ byl v novém znění zbaven části „ ..., anebo o svědka, jehož totožnost musí zůstat ze závažných důvodů utajena, ...“, která byla již kritizována v nálezu Ústavního soudu z důvodu rozporu s ústavními principy. K paragrafu byla také na samém konci nově připojena věta „Jde-li o svědka, jehož totožnost má zůstat utajena (§ 55 odst. 2 TŘ), učiní předseda senátu opatření, která znemožňují zjistit skutečnou totožnost svědka.“, která ukládá soudu přijmout veškerá možná opatření, aby identita svědka zůstala i nadále utajena, a byla tak zaručena jeho bezpečnost.¹²

Jako reakce na nález Ústavního soudu, byl § 209 TŘ doplněn také novým odst. 2. Tento odstavec ukládal soudu povinnost, aby z vlastní iniciativy a bez jakéhokoliv předchozího návrhu učinil potřebné úkony k ověření věrohodnosti svědka, který byl vyslechnut v hlavním líčení a jehož totožnost byla utajena podle § 55 odst. 2 TŘ. Tento odstavec byl doplněn, aby bylo zachováno právo obžalovaného na spravedlivý proces, protože v původním znění neměl obžalovaný možnost verifikace výpovědi a tím byl omezen na právech.

---

11 ČESKO. Zákon č. 152/1995 ze dne 29. června 1995 kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. In : *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 40, s. 1974.

12 ČESKO. Zákon č. 152/1995 ze dne 29. června 1995 kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. In : *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 40, s. 1976.

3.1.3 Zákon č. 265/2001 Sb.

Další novelou trestního řádu byl zákon č. 265/2001 Sb., účinný od 1. ledna 2002, který šel v oblasti anonymního svědka více hlouběji a přinesl s sebou jisté změny. Tyto změny byly oproti předchozím novelám znatelnější a reagovaly také na nově vzniklý zákon o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., a později byl nahrazen zákonem č. 348/2011 Sb., účinný od 1. ledna 2012.

V § 55 odst. 2 TŘ, byla doplněna věta „*orgán činný v trestním řízení učiní opatření k utajení podoby svědka*“ i o utajení *totožnosti* svědka. Dále část, která umožňovala orgánům činným v trestním řízení se seznamovat s osobními údaji utajeného svědka, byla blíže upřesněna. Nové znění omezilo přístup k údajům a zúžilo tak okruh lidí pouze na orgány činné v trestní řízení *v dané věci*, aby bylo co nejvíce eliminováno riziko odhalení osoby svědka.¹³

Do odstavce byla také nově včleněna věta „*Je-li třeba zajistit ochranu těchto osob, orgán činný v trestním řízení učiní bezodkladně všechna potřebná opatření. Zvláštní způsob ochrany svědků a osob jim blízkých stanoví zvláštní zákon.*“. Tato věta odkazuje právě na nově vzniklý zákon o zvláštní ochraně svědka, kde jsou přesněji specifikována jednotlivá opatření, která může orgán činný v trestním řízení učinit k ochraně svědka, jako například prohlídka prostoru, dopravních prostředků, věcí či osob.¹⁴

Pozměněn byl i závěr odstavce, kde se jedná o připojení údajů k trestnímu spisu pokud pominuly důvody utajení. Připojit údaje mohl v předchozích zněních v podstatě kdokoliv, jelikož v zákoně nebylo blíže určeno, kdo konkrétně tak měl učinit. Naopak v novele č. 265/2001 Sb., byla tato mezera vyplněna a bylo upřesněno, že ke spisu mohl údaje přiložit pouze orgán, který v té době právě vedl trestní řízení.

Problematiky utajeného svědka se dotkl i nový § 104a TŘ, který upravuje

---

13 ČESKO. Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102, s. 6372.

14 ČESKO. Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 56, s. 1-16.

způsob dokazování pomocí konfrontace. Svědek by se během tohoto dokazování musel postavit tváří v tvář obviněnému, což je v tomto případě nemyslitelné a veškeré utajení by bylo naprosto zbytečné. Proto byl novelou uveden nový § 104a TŘ, který v odst. 5 zakazuje vzájemnou konfrontaci svědka s obviněným. Také bylo novelou upraveno dokazování pomocí rekognice v novém § 104b TŘ, který v odst. 7 povoluje rekognici za podmínek utajení a jestliže se jedná o svědka, který má poznat osobu obviněného.¹⁵

§ 165 TŘ přinesl další opatření, které je dle mého názoru přínosné. Jedná se o opatření, která je policejní orgán povinen přijmout pokud se účastní výslechu anonymního svědka obhájce obviněného. Tato opatření zajišťují, aby obhájce nemohl být v přímém kontaktu se svědkem a nemohl tak později vyzradit totožnost svědka obviněnému. Tím byl tak eliminován vliv ze strany obviněného na svědka a na jeho výpověď.¹⁶ Obhájce musí být vždy informován policejním orgánem o úkonu či o výslechu anonymního svědka ještě před jeho uskutečněním, o tom, kde se bude konat a k čemu bude svědek vypovídat. Sdělení ale nesmí obsahovat žádné informace identifikující svědka, což platí i pro vyrozumění o výslechu či jiném úkonu mimo hlavní líčení nebo veřejné zasedání dle § 183a odst. 1 TŘ. Na těchto úkonech může být prostřednictvím audiovizuální techniky také zajištěna přítomnost svědka, aby měl možnost klást otázky během prováděného úkonu. Dle odst. 4 je předseda senátu pověřen dbát na ochranu, utajení totožnosti a na utajení podoby svědka a osob jim blízkých a to po výslechu, pokud je to nutné. O ochranu může požádat i orgány Policie České republiky, což je upraveno zvláštním zákonem o ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením.¹⁷

---

15 ČESKO. Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102, s. 6381-6382.

16 ČESKO. Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102, s. 6391-6392.

17 ČESKO. Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102, s. 63.

3.2 Právní úprava institutu utajeného svědka v současné době

Současné znění § 55 odst. 2 TŘ oproti původnímu, již na první pohled prošlo po rozsahové stránce značnou změnou. Většina změn byla pouze v podobě bližší specifikace, ale některé z nich byly i zásadní. Například dříve bylo možno utajit totožnost svědka, pokud svědku či osobě jemu blízké hrozila zjevně újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí, což dávalo větší prostor pro aplikaci. V aktuálním znění bylo toto nebezpečí omezeno pouze na vážné porušení základních práv těchto osob, která především vyplývají z Listiny základních práv a svobod a z Ústavy.

Aktuální znění § 55 odst. 2 TŘ:

„Nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědeckví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem, orgán činný v trestním řízení učiní opatření k utajení totožnosti i podoby svědka; jméno a příjmení a jeho další osobní údaje se do protokolu nezapisují, ale vedou se odděleně od trestního spisu a mohou se s nimi seznamovat jen orgány činné v trestním řízení v dané věci. Svědek se poučí o právu požádat o utajení své podoby a podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým je pak veden. Je-li třeba zajistit ochranu těchto osob, orgán činný v trestním řízení činí bezodkladně všechna potřebná opatření. Zvláštní způsob ochrany svědků a osob jim blízkých stanoví zvláštní zákon. Pominou-li důvody pro utajení podoby svědka a oddělené vedení osobních údajů svědka, orgán, který v té době vede trestní řízení, zruší stupeň utajení těchto informací, připojí uvedené údaje k trestnímu spisu a podoba svědka ani údaje o jeho totožnosti se nadále neutajují; to neplatí, je-li utajována totožnost a podoba osob uvedených v § 102a.“¹⁸

Ustanovení bylo ještě doplněno o stupeň utajení informací, který se ruší po pominutí důvodů k utajení osoby svědka. Stupně utajení jsou zakotveny v zákoně č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti v § 4. Tyto stupně jsou stanoveny podle újmy zájmů, které by stát utrpěl v důsledku

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 52.

vyzrazení informací.¹⁹

„Pominou-li důvody pro utajení podoby svědka a oddělené vedení osobních údajů svědka, orgán, který v té době vede trestní řízení, zruší stupeň utajení těchto informací, připojí uvedené údaje k trestnímu spisu a podoba svědka ani údaje o jeho totožnosti se nadále neutajují“²⁰ to však neplatí pro případ, kdy je utajována identita osob, které jsou uvedeny v novém § 102a TŘ, tedy osob služebně činných v policejním orgánu nebo policistů jiného státu. Dále tento paragraf uvádí podmínku, že podoba a totožnost osoby, poskytující výpověď, může být utajena pouze pokud byla použita v trestním řízení jako agent, jako osoba provádějící předstíraný převod, nebo se bezprostředně na těchto akcích podílela.²¹ Jedná-li se o hlavní líčení, veřejnost je v těchto případech vždy vyloučena.²²

V § 101a TŘ byl zaměněn „vyšetřovatel“ za „orgán činný v trestním řízení“, který dle tohoto ustanovení může požádat státního zástupce o přezkoumání jeho postupu. Tato úprava zahrnuje mnohem větší okruh osob nežli jen osobu vyšetřovatele a to soud, státního zástupce a policejní orgán, kterým může být například útvar Policie České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, příslušník Vězeňské služby, celník atd ...²³

Aktuální právní úprava také pamatuje na situaci, kdy není možno svědka vyslechnout v řízení před soudem osobně a je přistoupeno k možnosti výsledku prostřednictvím videokonferenčního zařízení. V tomto případě trestní řád stanoví v § 111a, že jeho totožnost ověřuje předseda senátu nebo zaměstnanec soudu pověřený zabezpečováním ochrany utajovaných informací, a tento zaměstnanec musí být přítomen na místě i po celou dobu výsledku.²⁴

---

19 ČESKO. Zákoně č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 143, s. 6.

20 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 52.

21 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 125.

22 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 215.

23 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 123 – 124.

24 ČESKO. Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102, s. 6372.

3.3 Mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany svědka

Jak už bylo výše několikrát zmíněno, svědek je jedním z nejdůležitějších důkazních prostředků a mnohdy také jako jediným v trestním řízení. Z těchto důvodů je potřeba pro osobu svědka a osobám jemu blízkým zajistit nejpřísnější dostupná bezpečnostní opatření, aby byla zajištěna jejich ochrana a mohl tak svědek poskytnout bez obav své svědectví a mohlo být dosaženo účelu trestního řízení.

Pokud má být zajištěna dostatečná ochrana svědka, je nutno v některých případech přijmout i opatření, která přesahují národní úroveň, a to zvláště jedná-li se o Českou republiku, která není svým územím příliš velká. Pro tyto účely byla podepsána dohoda o mezinárodní spolupráci v oblasti ochrany svědka s dalšími zeměmi.

24. května 2012 proběhlo na Štíříně setkání ministrů vnitra Salcburského fóra, kteří podepsali smlouvu o spolupráci. Tato smlouva upravuje přesun svědků do zahraničí, a kterou podepsala většina zemí. Fórum je složeno ze států střední a jihovýchodní Evropy z iniciativy Rakouska, a které se zabývá spoluprací v oblasti vnitřních věcí.²⁵

Smlouva č. 31/2013 Sb., Sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání Smlouvy o spolupráci v oblasti ochrany svědků, která vstoupila v platnost dne 1. dubna 2013 a jejímž cílem je rozvíjet a posilovat spolupráci související s ochranou svědků mezi smluvními stranami, obsahuje podmínky mezinárodní spolupráce a věci s touto problematikou úzce spojené. Vzájemná spolupráce představuje především přebírání a ochranu svědků, výměnu informací, administrativní, technickou a logistickou pomoc a školení personálu útvarů pro ochranu svědků.

Aby mohl být svědek přemístěn do zahraničí s utajenou identitou, musí být napřed splněny určité podmínky. Jednou z nejzákladnější je zařazení svědka do ochranného programu v zemi, která žádá o jeho přemístění, nebo ve výjimečných případech musí alespoň existovat předpoklad jeho zařazení do národního ochranného programu. Zemi, která je požádána o ukrytí svědka, musí být poskytnuty veškeré

---

25 MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Ministři Salcburského fóra podepsali dohodu o ochraně svědků. Mvcr.cz [online]. © 2010 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministri-salcburskeho-fora-podepsali-dohodu-o-ochrane-svedku.aspx>>.

nezbytné informace, aby mohla rozhodnout o žádosti. Pokud se žádaná zem rozhodne, že nebude nadále ze závažných důvodů osobě svědka poskytovat ukrytí, může tato strana po řádném oznámení toto opatření ukončit a žádající zem si převezme dotyčnou osobu zpět. Podmínky pro převzetí, pomoc a ochranu jsou v jednotlivých případech odlišné, a to z důvodu rozdílného právního systému smluvních stran.²⁶

Jedním z příkladů mezinárodní spolupráce je podepsání smlouvy se Slovenskou republikou, která byla podepsána 29. října 1992 v Praze. V rámci této smlouvy mají občané možnost se volně obracet na orgány druhé strany a mohou před nimi i vystupovat, podávat žádosti a návrhy a vykonávat jiné procesní úkony za stejných podmínek jako občané druhé strany. Jelikož v minulosti tvořila Slovenská republika jeden celek s Českou republikou, právní systém obou stran není zas tak odlišný oproti jiným státům. Ochrana svědka je ve slovenském právu zakotvena v základních právních předpisech jako je zákon č. 301/2005 Z.z., Trestný poriadok a v zákoně č. 256/1998 Z.z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ochrana svědka je zde poskytována v podobě různých stupňů. V prvním stupni se jedná o takovou ochranu, kdy svědek má možnost uvést jinou adresu pro doručení předvolání pokud by se obával ohrožení plynoucího z uvedení jeho skutečné adresy. Ve druhém stupni se již jedná o ochranu formou utajení totožnosti, obdobně jako tomu je i v TŘ § 55 odst. 2. Třetím stupněm je pak poskytnutí ochrany během výsledku svědka, a to pomocí opatření jako například utajení podoby či jeho hlasu.²⁷ Podmínky poskytnutí ochrany, organizační zabezpečení, vznik, přerušení a její obnovení a zánik je pak upraven zvláštním zákonem č. 256/1998 Z.z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov.²⁸

---

26 ČESKO. Sdělení č. 31/2013 Sb., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Smlouvy o spolupráci v oblasti ochrany svědků. In: *Sbírka mezinárodních smluv, Česká republika*. 2013, částka 17, s. 5128-5129.

27 SLOVENSKO. Zákon č. 301/2005 Z.z., Trestný poriadok. In: *Zbierka zákonov, Slovenská republika*. 2005, částka 130, s. 3133.

28 IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné*. Bratislava, 2010, s. 471.

4 Svědek v trestním řízení

Svědkiem trestného činu se může stát každý z nás, aniž bychom o to sami usilovali, a z toho důvodu by měl mít každý alespoň základní povědomí o tom, co v takovém případě dělat a jak by mělo vše probíhat.

V první řadě je potřeba si uvědomit definici pojmu „svědek“, která není zákonem přesně stanovena, ale uvedu zde pro lepší porozumění alespoň jednu z definic, která je uvedena v komentáři trestního řádu:

„Fyzická osoba rozdílná od obviněného, která byla vyzvána (předvolána) orgánem činným v trestním řízení, aby jako svědek vypovídala o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, jež sama vnímala (poznala, pozorovala) svými smysly, tedy viděla, slyšela, atd., anebo která se sama či z podnětu některé ze stran dostavila za tímto účelem k orgánu činnému v trestním řízení.“²⁹

Svědkiem tedy může být jakákoliv dospělá či nezletilá osoba a to i s duševními a fyzickými vadami jako hluchý či němý svědek. Svědkem může být i poškozená osoba, kdy se však musí brát v úvahu zainteresovanost této osoby na výsledku trestního řízení.³⁰ Aby mohl být někdo brán jako svědek trestného činu, musejí být splněny podmínky:

- výpověď svědka musí být učiněna před příslušným orgánem činným v trestním řízení za splnění dalších procesních předpisů,
- svědek musí být schopen správně vnímat a vypovídat o okolnostech případu,
- nesmí být proti němu vedeno trestní řízení ve stejné věci,
- svědek je odlišná osoba od OČTŘ nebo jiné osoby činné v téže věci.³¹

---

29 ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád komentář díl I a díl II*. Praha, 2008, s. 848.

30 ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Práva a ochrana práv svědka. NSZ: Nejvyšší státní zastupitelství [online]. NSZ, © 2012 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z WWW:<<http://www.nsz.cz/index.php/cs/svedek/61>>.

31 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 333.

4.1 Dokazování

Dokazování v trestním řízení slouží jako podklad při rozhodování o vině a trestu, a proto je nutno náležitě zajistit veškeré důkazy, které by přispěly k objasnění věci a k úspěšnému provedení trestního řízení. Jak bylo již zmíněno, výslech svědka je jedním z důkazních prostředků a dokazování je prováděno ve všech stádiích trestního řízení, jen v každém z nich má své zvláštnosti z důvodu rozdílného účelu jednotlivých stadií.

Důkazy lze rozdělit z hlediska stadií trestního řízení na:

- důkazy, které lze použít jako podklad rozhodování jen/též v řízení přípravném,
- důkazy, které lze za stejným účelem použít v řízení před soudem.³²

4.1.1 Dokazování v přípravném řízení

Náležité zajištění důkazů v tomto stadiu slouží jako podklad pro rozhodování před soudem a některé důkazy je nutno neodkladně zajistit z hlediska jejich zachování, jelikož svědek by mohl být například unesen, mohl by zemřít atd. a nebylo by již možné získat jeho výpověď.

Dokazování v přípravném řízení je prováděno v závislosti na druhu přípravného řízení:

- dokazování v průběhu prověřování,
- dokazování v rámci vyšetřování,
- dokazování ve zkráceném přípravném řízení.³³

O zahájení úkonu trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, policejní orgán sepíše neprodleně záznam o skutkových okolnostech pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich

32 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 315.

33 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 315.

dověděl. K objasnění a prověření skutečností je potřeba zajistit důkazy a k tomuto účelu je policejní orgán oprávněn:

- vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,
- vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky,
- obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,
- provádět ohledání věci a místa činu,
- vyžadovat zkoušku krve,
- pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, snímat daktyloskopické otisky, provádět prohlídku těla a jeho zevní měření, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu.³⁴

Z výše uvedených oprávnění vyplývá, že je v tomto stadiu svědek předvolán k podání vysvětlení, nebo se sám přihlásil, aby mohl podat vysvětlení o skutečnostech TČ, které vnímal svými smysly. Obsah vysvětlení se zapisuje do úředního záznamu. Orgán postupuje při sepisování úředního záznamu dle § 55 odst. 2 TŘ, kdy musí s jeho osobními údaji nakládat tak, aby zůstaly utajeny. Pokud policejní orgán však usoudí, že skutečnosti nenasvědčují jakémukoliv nebezpečí, ale svědek se dožaduje postupu dle § 55 odst. 2 a uvádí konkrétní skutečnosti, které podle něj takový postup odůvodňují, předloží policejní orgán věc státnímu zástupci aby přezkoumal správnost jeho postupu. Do doby, než státní zástupce přijme potřebná opatření, musí být s údaji nakládáno z preventivních důvodů tak, jako by byl důvod k jejich utajení a pokud věc nesnese odkladu, provede policejní orgán výslech ještě před přijetím opatření státním zástupcem. Po výslechu svědka policejní orgán následně rozhodne, zda zahájí trestní stíhání, věc odevzdá či odloží. Pokud je zahájeno trestní stíhání, opis usnesení zašle obviněnému, státnímu zástupci, obhájci, příslušným orgánům a případně poškozenému.³⁵

Některé výpovědi však nestačí pouze zadokumentovat do úředního záznamu ve

---

34 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 165-166.

35 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 166-177.

kterém je uveden obsah podaného vysvětlení, ale je nutno výpověď zdokumentovat formou protokolu o výpovědi svědka. To však za zvláštní situace.

Zaprvé podle § 158a TŘ je-li při prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a zjišťování jeho pachatele třeba provést neodkladný nebo neopakovatelný úkon spočívající ve výslechu svědka nebo v rekognici, provede se na návrh státního zástupce takový úkon za účasti soudce; soudce v takovém případě odpovídá za zákonnost provedení úkonu a k tomu cíli může do průběhu úkonu zasahovat. Soudci však nepřísluší přezkoumávat závěr státního zástupce o tom, že úkon je podle zákona neodkladný nebo neopakovatelný.

Zadruhé podle § 158 odst. 9 alinea druhá policejní orgán již bez přítomnosti soudce jako svědka vyslechně i osobu mladší patnácti let a osobu, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti. Jestliže lze předpokládat, že další prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání bude trvat delší dobu, zejména proto, že nebyla zjištěna osoba u níž je dostatečně odůvodněn závěr, že trestný čin spáchala, a v důsledku toho nelze zahájit trestní stíhání a hrozí ztráta důkazní hodnoty výpovědi, je možno vyslechnout jako svědka i osobu, jejíž výpověď má podle odůvodněného předpokladu rozhodující význam pro zahájení trestního stíhání, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že by mohl být na takovou osobu pro její výpověď vyvíjen nátlak, anebo hrozí z jiného důvodu, že bude ovlivněna její výpověď. V obou případech, kdy je sepisován protokol o výpovědi svědka, je-li to nutné k utajení svědka, postupuje policejní orgán dle § 55 odst. 2 TŘ.

Dokazování v rámci vyšetřování je podobné jako ve stadiu prověřování, ve kterém je výslech svědka proveden pouze pokud nesnese odkladu. Výslech, který byl proveden ještě před zahájením trestního stíhání, není nutno již policejním orgánem opakovat. Pokud obviněný podal návrh na opakování úkonu za jeho přítomnosti či za přítomnosti obhájce, nebo domáhá-li se osobního výslechu svědka v řízení před soudem, musí být tento úkon opakován, ale pouze pokud to situace dovoluje. V některých případech není možné výslech opakovat, nebo je nutno přijmout nezbytná opatření, za kterých je svědek následně vyslechnut. Tímto způsobem je nutno postupovat v případě utajovaného svědka, kde je nutno přijmout taková opatření, aby zůstala jeho identity a podoba v utajení a nehrozila mu tak újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí plynoucí z podání výpovědi. Vyšetřování je následně ukončeno

podáním návrhu na obžalobu státnímu zástupci, nebo jiným rozhodnutím či opatřením, kterým končí vyšetřování.³⁶

V případě dokazování ve zkráceném přípravném řízení jsou důkazy prováděny v omezeném rozsahu a je zaměřeno na okolnosti, kvůli kterým se toto řízení vede. Ve zkráceném přípravném řízení se projednávají pouze trestné činy, které jsou projednávány v prvním stupni okresními soudy a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. Z povahy tohoto řízení vyplývá, že utajení svědků zde nebude přicházet v úvahu.

4.1.2 Dokazování v řízení před soudem

Dokazování před soudem lze rozdělit na:

- dokazování při předběžném projednání obžaloby,
- dokazování v hlavním líčení,
- dokazování v odvolacím řízení,
- dokazování v řízení o dovolání a stížnosti pro porušení zákona a v řízení o povolení obnovy.³⁷

K dokazování před soudem dojde pouze na podkladě obžaloby nebo návrhu na potrestání, které podává a před soudem zastupuje státní zástupce. Obžalobu je nutno nejdříve přezkoumat, aby bylo ověřeno zda pro další řízení poskytuje spolehlivý podklad. Jedná se především o přezkoumání skutečností, zda nedošlo v přípravném řízení k procesním vadám, nebo zda byly objasněny základní skutečnosti, bez kterých nelze provést hlavní líčení. K tomuto účelu slouží předběžné projednání obžaloby, kde dochází k výslechu svědka pouze výjimečně z důležitých důvodů. Pokud má ale tento důkaz sloužit jako podklad pro rozhodnutí v hlavním líčení, ve veřejném, či neveřejném zasedání, musí být proveden, ale ne vždy je nutné předběžné projednání obžaloby a je

---

36 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 318-319.

37 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 320-325.

rovnou nařízeno hlavní líčení.³⁸

V hlavním líčení dochází především k provádění a hodnocení důkazů vyhledaných a zajištěných již v přípravném řízení. Pokud by měl být v tomto stadiu vyslechnut svědek, který ještě nebyl vyslechnut, musí být zajištěno, aby tato osoba nebyla přítomna u výslechu obviněného nebo jiných svědků, a byla tak zajištěna věrohodnost jeho výpovědi. Pokud by taková osoba byla nejdříve přítomna u výslechu obviněného, mohla by podle zjištěného obsahu výpovědi obviněného pozměnit tu svou, a tak ovlivnit závěr trestního řízení.³⁹

Jde-li o výslech svědka v hlavní líčení, lze místo provedení výslechu přečíst protokol o jeho výpovědi. Není tedy nutno, aby byl svědek přítomen, pokud to soud nepovažuje za nutné. S tímto postupem však musí souhlasit státní zástupce a i obžalovaný, pokud se dostavil k hlavnímu líčení a pokud neopustil z vážných důvodů jednací síň. Protokol je přečten také v případě, pokud byl svědek vyslechnut již během prověřování nebo svědek zemřel, stal se nezvěstným nebo dlouhodobě přebývá v zahraničí, například po umístění do programu na ochranu svědků. Při čtení protokolu se však musí postupovat tak, aby nebyla vyzrazena identita svědka. Přítomnost svědka může být jinak dle TŘ zajištěna pomocí videokonferenčního zařízení.

Během hlavního líčení jsou postupně vyslechnuty všechny potřebné osoby a předvedeny všechny důkazy. Po přednesení obžaloby a vyjádření poškozeného je vyslechnut obžalovaný k obsahu obžaloby a případně k nároku na náhradu škody, poté soud vyslechne svědka, jestliže byla přítomnost této osoby během hlavního líčení nutná.

Pokud má být v hlavní líčení vyslechnut svědek u kterého jsou obavy, že ze strachu nevypraví pravdu, nebo hrozila by jemu či osobě jemu blízké újma na zdraví, smrt nebo jiné vážné nebezpečí plynoucí z podání výpovědi, přijme předseda senátu opatření k zajištění bezpečí těchto osob. Přijatá opatření mohou být v podobě utajení totožnosti svědka, nebo vykazání obžalovaného po dobu výslechu svědka z jednací síně. Po návrat však musí být obžalovaný seznámen s obsahem výpovědi. K obsahu se obžalovaný může vyjádřit a prostřednictvím předsedy senátu

---

38 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 205.

39 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 220.

případně klást otázky svědkovi.⁴⁰

Jestliže svědek v hlavním líčení odepře vypovídat, nebo se jeho výpověď v podstatných bodech liší, je nutno přečíst protokol jeho dřívější výpovědi, u které byl obhájce obviněného přítomen a mohl klást vyslychanému otázky. Protokol je nutno přečíst i v případě, že došlo k ovlivnění svědka násilím, zastrašením, podplácením nebo jakýmkoliv jiným způsobem nebo pokud byla výpověď během líčení ovlivněna přítomností obžalovaného či přítomné veřejnosti. Odchyluje-li se výpověď svědka během líčení od té původní, může soud vyhodnotit tento důkaz jako nevěrohodný.

Po každém provedení důkazů má obviněný právo se k důkazu vyjádřit a předseda senátu na závěr ověří, zda nechce některá ze stran podat návrh na doplnění dokazování. Po ověření následují závěrečné řeči, kde nejdříve promluví státní zástupce, následně poškozený, zúčastněná osoba, obhájce obžalovaného, popřípadě obžalovaný nebo zmocněnci. Pokud se státní zástupce k věci již nevyjádří, přejde se k poslednímu slovu, které je uděleno pouze obžalovanému, a následně se soud odebere k poradě. Pokud ale soud po poradě shledá, že je nutno některou z okolností ještě objasnit, hlavní líčení pokračuje dál a je nutno doplnit dokazování.⁴¹

Je-li vydán rozsudek soudem prvního stupně, a některá ze stran s tímto rozsudkem nesouhlasí, může odvoláním rozsudek napadnout. V neprospěch obviněného má toto právo pouze státní zástupce. O odvolání rozhoduje nadřízený soud, který může odvolání případně zamítnout. V tomto stadiu se provádějí důkazy, pokud je to nezbytné k odstranění nebo vyvrácení pochybností o tom, zda skutková zjištění soudu prvního stupně jsou správná a úplná, jakož i aby věc byla náležitě objasněna. Svědek je tedy vyslechnut pokud ještě nevypovídal, nebo je nutno jeho výslech opakovat. Ve veřejném zasedání konaném o odvolání, je průběh dokazování v případě čtení protokolu o výpovědi svědka omezen.⁴²

---

40 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 220.

41 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 221-225.

42 ČÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 324.

4.1.3 Dokazování ve veřejném a neveřejném zasedání obecně

Veřejné zasedání probíhá na návrh, kterým byl dán podnět ke konání veřejného zasedání. Zasedání se koná za účasti všech potřebných osob, u kterých je nutná osobní účast, tedy je-li nutno vyslechnout ještě nevyslechnutého svědka, či je potřeba výslech opakovat.

Jsou-li ve veřejném zasedání provedeny důkazy, je přiměřeně užito ustanovení o dokazování u hlavního líčení. Omezení, která jsou stanovena v případě provádění důkazu jako čtení protokolu o výpovědi svědka, jsou použita pouze u veřejného zasedání konaného o odvolání.

Neveřejné zasedání probíhá, na rozdíl od veřejného, pouze za přítomnosti všech členů senátu a zapisovatele, jiné osoby jsou z neveřejného zasedání zcela vyloučeny a důkazy jsou prováděny pouze přečtením protokolu.⁴³

4.2 Výslech svědka

Jako svědek TČ je osoba brána v okamžik, kdy se sama přihlásí k podání výpovědi nebo je předvolána OČTŘ k výslechu dle § 97 TŘ, případně předvedena dle § 98 téhož zákona. Je nutno také podotknout, že svědek je osobou nezastupitelnou. Tedy pokud by měl svědek obavy z újmy na zdraví či jiného následku z podání výpovědi, a chtěl za sebe nechat vypovídat jinou osobu, tato osoba by se dopustila křivé výpovědi, neboť jako svědek je brána ta osoba, která vnímala skutečnosti o TČ svými vlastními smysly. Při zastoupení by mohlo také dojít například k úmyslnému pozměnění výpovědi, případně k neúmyslnému, pokud by došlo k pouhé komunikační chybě při předávání skutečností o TČ mezi zastupující osobou a svědkem, což by mohlo mít fatální následek na výsledek trestního řízení.

Výslech je důkazní prostředek, kterým OČTŘ získává relevantní důkazy o TČ pro trestní řízení. Z kriminalistického hlediska je výpověď vymezena jako *„kriminalistická metoda, kterou se na základě zákona formou výpovědi získávají*

---

43 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 234-237.

kriminalisticky a právně relevantní informace z paměťových stop uložených ve vědomí vyslychaných osob, a to za přísného dodržení zákonem daných práv a povinností vyslychaného.“⁴⁴

Jestliže je pochybnost o důvěryhodnosti svědka a okolnosti nasvědčují tomu, že má sníženou schopnost správně vnímat nebo vypovídat, je možno vyšetřit duševní stav této osoby znalcem z psychiatrie. Nejdéle může být taková osoba pozorována dva měsíce a ve výjimečném případě až tři. Než uplyne doba pro pozorování duševního stavu, je potřeba podat posudek o stavu svědka.

Před samotným podáním výpovědi je nutno nejdříve zjistit totožnost osoby, která může následně sloužit ke zjištění dalších nezbytných skutečností potřebných k ověření věrohodnosti osoby a tak zároveň i věrohodnosti její výpovědi. Vedle totožnosti je vždy potřeba zjistit i jaký má svědek vztah k obviněnému, neboť podle druhu vztahu k této osobě má právo svou výpověď případně odepřít.

Na začátku výslechu je svědek dotázán na poměr k projednávané věci a ke stranám, a podle potřeby též na jiné okolnosti, které by mohly ovlivnit hodnověrnost výpovědi. Zainteresovanost svědka se může v jednotlivých případech lišit a je třeba zjistit veškeré okolnosti, které by mohly utvořit celkový obraz o jeho míře zaujatosti v dané věci.

Výslech samotný se koná tak, aby poskytl pokud možno co nejvíce informací, ze kterých by bylo možno sestavit ucelený a jasný obraz o skutečnostech, které jsou důležité pro trestní řízení a které vnímal svědek svými smysly. Není tedy možné aby soud rozhodl o vině a trestu na základě pouhých spekulací nebo informací, které byly předány OČTŘ přes více jak jednu osobu, neboť mohlo dojít ke zkreslení nebo pozměnění informace. Svědek nejdříve vypovídá souvisle o všem co ví a kde se tyto informace dozvěděl, aniž by kdokoliv vstupoval do jeho projevu, až poté je dotazován na další skutečnosti, které by mohly doplnit jeho výpověď a poskytnout tak co nejucelenější pohled na věc a případně byly odstraněny neúplnosti ve výpovědi. Během výslechu je nutno šetřit jeho osobnost, zejména pokud jde o jeho osobní údaje a intimní oblast, na kterou lze klást otázky pouze pokud je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. V této oblasti je však nutno, aby výslech byl po obsahové stránce proveden šetrně ale vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné tento nepříjemný a mnohdy traumatizující úkon provádět znova. Formulaci otázek je nutno

---

44 PORADA, V. A kol. *Kriminalistika*. Brno : CERM, 2001, s. 347.

volit podle věku vyslychané osoby, osobních zkušeností a psychického stavu. Zakázané jsou otázky, které by obsahovaly klamavé a nepravdivé okolnosti nebo okolnosti, které se mají zjistit teprve z jeho výpovědi. Nemohou být tedy kladeny otázky, které by napovídaly odpověď a samy formulovaly odpověď případně ano nebo ne, ale musí být formulovány tak, aby svědek byl donucen vyličit události sám. Jestliže je toho třeba pro trestní řízení, je možné ověřit i rukopis svědka napsáním potřebného počtu slov.⁴⁵

V případě výslechu svědka mladšího patnácti let o okolnostech, jejichž ožívání v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat jeho duševní a mravní vývoj, je třeba výslech provádět zvlášť šetrně a po obsahové stránce tak, aby výslech v dalším řízení zpravidla už nebylo třeba opakovat. K výslechu je přibrán orgán sociálně-právní ochrany dětí, nebo jiná osoba mající zkušenosti s výchovou mládeže, která by se zřetelem na předmět výslechu a stupeň duševního vývoje vyslychané osoby přispěla k správnému vedení výslechu. Může-li to přispět k správnému provedení, mohou být přibráni k výslechu i rodiče svědka. Osoby, které byly takto přibrány, mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, pokud by provedení úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav svědka. V dalším řízení je taková osoba vyslechnuta pouze, pokud je to nezbytně nutné, jinak se přečte pouze protokol o její výpovědi nebo se přehraje záznam z videokonferenčního zařízení.⁴⁶

4.2.1 Výslech svědka z psychologického pohledu

Psychologie se zabývá z pohledu výslechu především prožíváním a chováním účastníků výslechové interakce, aby bylo zajištěno „lidského rozměru“. Pomáhá také poznat, vysvětlit a ovlivnit prožívání a chování účastníků během samotného výslechu. Vyslychajícím tedy poskytuje návod, jinak řečeno „figle“, jak manipulovat s vyslychajícím, aby bylo dosaženo požadovaného výsledku výslechu.

Ve forenzní psychologii je na výslech nahlíženo jako na:

---

45 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 123.

46 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 124.

- aktuálně probíhající interakci vyslychajícího s vyslychaným ve specifických podmínkách výslechové situace;
- intrapsychický proces utváření výpovědi, která je produktem této interakce.

Jedná se o dvě propojené oblasti, kde se prolíná psychologie výslechu a psychologie výpovědi, které tvoří obsahovou náplň psychologické podpory výslechu. Takovou podporou může být v praxi kvalifikovaná činnost psychologů, jako soudních znalců při posuzování osobností vyslychaných osob, nebo jako konzultant vyslychajících při přípravě či provádění náročných výslechů. Za náročný výslech lze považovat například výslech svědka mladšího osmnácti let. V případě soudního znalce se jedná zase o posouzení duševního stavu svědka a tím věrohodnosti výpovědi.⁴⁷

Náročným příkladem může být i výslech utajovaného svědka, kde stav jeho psychiky hraje mnohdy velkou roli v různých směrech. K utajení identity dochází pouze ze závažných důvodů, a to v takové situaci, kdy jde většinou o život svědka nebo mu hrozí újma na zdraví či jiné vážné nebezpečí ze strany obviněného. V tomto případě by asi každý z nás chtěl, aby byl pachatel odsouzen a potrestán a abychom s ním již nepřišli do styku. Proto je nutno brát ohled na míru zainteresovanosti svědka, která by mohla ovlivnit obsah výpovědi. Nelze tedy popřít, že v takové situaci je vyvíjen velký tlak na psychiku svědka a proto je potřeba odborníků.

Psychologická podpora výslechu má nezastupitelné místo při řešení problémů:

- orientační odhad osobnosti vyslychaného (charakterové a temperamentové vlastnosti, schopnosti, rysy osobnosti, psychopatologické zvláštnosti apod.),
- problém navazování a rozvíjení psychologického kontaktu,
- laické posuzování věrohodnosti výpovědi,
- vysuzování motivů jednání vyslychaných osob při výslechu,
- ovlivňování ochoty vyslychaného vypovídat,
- vedení výslechů s různými kategoriemi vyslychaných (podle jejich procesního postavení; podle „zkušeností“ - prvotrestaný, recidivista; podle věku, fyzického a psychického stavu),

---

47 SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Praha, 2003, s. 21.

- interpersonální konflikty při výslechu, jejich příčiny a řešení,
- problém stresu vyvolaného výslechovou situací, případně jejími následky.

Účelem výslechu je, aby si vyslýchaná osoba znovu vybavila a reprodukovala skutečnosti, které vnímala svými smysly a které si zapamatovala. Uchované informace v paměťových stopách bohužel podléhají psychickým jevům jako zapomínání, aktuální motivace, emoce aj., což vede k ovlivnění obsahu a rozsahu výpovědi a je nutno tyto jevy brát v úvahu i při samotném hodnocení výpovědi. Reprodukované informace následně vyslychající vnímá, analyzuje, hodnotí, doplňuje, konkretizuje a zaznamenává do protokolu a tak vytváří „nové“, právně relevantní informace, které pak slouží jako důkazní prostředek. V tomto směru je také nutno brát v potaz způsob reprodukování získaných informací vyslychajícím, který závisí na individuálních dispozicích vyslychajícího.⁴⁸

Z psychologického pohledu jsou během výslechu důležité i aspekty jako jednající osoby (vyslychající, vyslychaný, popřípadě zúčastněné osoby), použité prostředky a podmínky, k tomu aby byla vytvořená vyhovující sociální situace k dosažení účelu výslechu. V praxi jsou pak aplikované různé psychologické modely výslechové situace.

4.2.2 Práva a povinnosti svědka

Než je zahájen výslech, je nezbytné svědka poučit o jeho právech a povinnostech, o povinnosti vypovědět úplnou pravdu a nic nezamlčet a o významu svědectví z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi. Pokud by někdo podal křivou výpověď, mohl by být potrestán odnětím svobody na šest měsíců až deset let. Výše trestu za takovou výpověď plyne především z následků, které by mohl svědek svou křivou výpovědí přivodit, nebo by mu mohl být uložen trest v podobě zákazu činnosti.⁴⁹

48 SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Praha, 2003, s. 21-23.

49 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 123.

Povinnosti svědka:

- obecná svědecká povinnost – povinnost dostavit se na předvolání a vypovídat o skutečnostech, které nám jsou známi o TČ a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení, nám ukládá ze zákona TŘ. Může však nastat situace, kdy se předvolaný svědek pohybuje v tuto dobu mimo Českou republiku nebo je hospitalizován v nemocničním zařízení. V takovém případě je pak nutná řádná omluva. Pokud by se na předvolání svědek nedostavil a řádně se neomluvil, a to i přes jeho poučení o následcích nedostavení se uvedených v předvolání, mohl by být policií předveden. Pokud by byl svědek příslušníkem ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru v činné službě, sdělí důvody absence jeho velitel či náčelník, nebo takovou osobu nechají na požádání předvést. Stane-li se, že se svědek nedostaví na předvolání, může mu být uložena opakovaně pořádková pokuta až 50 000 Kč,⁵⁰
- podrobení se vyšetření duševního stavu – vyšetření duševního zdraví je nezbytné pro ověření důvěryhodnosti výpovědi,
- podrobení se prohlídce těla,
- strpět odběr krve nebo jiný podobný úkon – svědek může být pod vlivem drog či alkoholu, což vede opětovně k pochybnostem o jeho výpovědi. Jestliže však odmítne odběr krve, může být tento úkon na něm vynucován taktéž pořádkovou pokutou, však nemůže být uložena opakovaně,⁵¹
- podrobení se provedení úkonů vedoucích ke zjištění totožnosti osoby, která se zdržovala na místě činu,
- napsat potřebný počet slov, je-li toho třeba ke zjištění pravosti rukopisu,
- popsat nějakou osobu a věc v rámci rekognice, tanec jednotlivců
- podrobit se účasti na konfrontaci a na jiných úkonech trestního řízení (vyšetřovací pokus, rekonstrukce, prověrka na místě, ohledání, apod.).⁵²

---

50 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 121.

51 ČÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 235.

52 ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Práva a ochrana práv svědka. NSZ: *Nejvyšší státní zastupitelství* [online]. NSZ, © 2012 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsz.cz/index.php/cs/svedek/61>>.

Pokud by svědek odmítl účast, může být potrestán pořádkovou pokutou nebo by mohl být předveden, jiné opatření nelze proti osobě svědka uplatnit, není tedy možné nařídit vězení nebo zadržení svědka pro účely provedení určitého úkonu.

Práva svědka:

- právo na respektování zákazu výslechu – dle zákona nesmí být vyslechnut svědek, který by měl vypovídat o okolnostech týkajících se utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, a byla mu uložena povinnost takové informace zachovat v tajnosti. Svědek nesmí být také vyslýchán, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti. Výjimkou je případ, pokud jsou informace dle zvláštního zákona označené jako „Důvěrné“ nebo „Vyhrazené“, nebo jedná-li se o výpověď týkající se trestného činu, kdy má svědek oznamovací povinnost podle TŘ,⁵³
- právo odepřít výpověď – z pohledu TŘ se toto právo vztahuje pouze na svědka, který je k obviněnému ve vztahu příbuzenském v pokolení přímém (děti, vnuci a vnučky, rodiče a prarodiče), sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. Může také ale nastat situace, kdy je v tomtéž trestním řízení více obviněných a svědek je v příbuzenském vztahu pouze k některým z nich. V tomto případě má svědek právo odepřít výpověď pouze tehdy, jestliže by jeho výpověď zahrnovala pouze příbuznou osobu, v opačném případě má ze zákona povinnost svou výpověď podat. Nesmíme také zapomenout na situaci, kdy by si svědek mohl svou výpovědí způsobit nebezpečí vlastního trestního stíhání, stíhání svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu a nebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pocíťoval jako by to byla jeho újma vlastní,⁵⁴
- právo vypovídat ve svém mateřském jazyce, resp. jazyce který ovládá,
- právo na zajištění přítomnosti tlumočníka,

53 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 121-122.

54 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 122.

- právo na právní pomoc,
- právo na poskytnutí informací o pobytu obviněného – v případě, že se obviněný nebo odsouzený nachází na svobodě a hrozí svědku nebezpečí z toho plynoucí, má právo požádat dle § 103a TŘ o informace ohledně:
  - propuštění nebo uprchnutí obviněného z vazby,
  - propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody,
  - přerušení výkonu trestu odnětí svobody,
  - propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu ústavního ochranného léčení,
  - změně formy ochranného léčení z ústavní na ambulantní,
  - propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu zabezpečovací detence,
  - změně zabezpečovací detence na ochranné léčení,
  - jakékoliv vydání obviněného nebo odsouzeného do cizího státu nebo jeho předání do jiného členského státu Evropské unie v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních.

Na postup při podání žádosti se přiměřeně užití ustanovení o obětech TČ. Pokud by svědek o takové informace nezažádal a hrozí mu nebezpečí v souvislosti s pobytem obviněného nebo odsouzeného na svobodě, přijme policejní orgán, který vede nebo vedl trestní řízení v dané věci, potřebná opatření k zajištění bezpečí svědka včetně jeho vyrozumění o propuštění nebo uprchnutí.⁵⁵

- právo na utajení totožnosti a podoby svědka – pokud má svědek opodstatněné důvody, že by mohla jemu nebo osobě jemu blízké zřejmě hrozit újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí vyplývající z podání výpovědi, může vystupovat jako utajený svědek,
- právo na svědečné – svědek má právo na náhradu nutných výdajů, které jsou spojené s dopravou, a také na náhradu prokázaného ušlého zisku. Tento nárok je

⁵⁵ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 125-126.

však nutné uplatnit nejdéle do tří dnů po jeho výslechu, jinak nárok na svědečné zaniká, a to i v případě, že by k výslechu nedošlo. Nárok na svědečné lze uplatnit i tehdy, pokud je svědek vyzván OČTŘ k provedení jiného úkonu dokazování. Výši svědečného vždy určí ten, kdo svědka předvolal, a v řízení před soudem ji určuje předseda senátu.^{56 57}

4.2.3 *Hodnocení svědecké výpovědi*

Po výslechu svědka je neodmyslitelným krokem ověření samotné výpovědi a její věrohodnosti, jestliže má výpověď sloužit jako relevantní důkaz a sloužit jako podklad pro rozhodnutí soudu o vině a trestu. Obsah výpovědi je ovlivněn mnoha faktory na které musejí být OČTŘ připraveni a mohly je identifikovat. Tímto by mělo být zajištěno odstranění nesrovnalostí, nebo aby bylo zjištěno, že výpověď svědka není pro soud relevantním důkazem.

Z hlediska věrohodnosti jsou svědci rozděleni do dvou skupin:

- spolupracující svědci – tito svědci vypovídají způsobem, který OČTŘ očekávají. Nicméně může se stát, že svědek nebude vypovídat jasně způsobem, který je očekávám, pak je nutno takovému svědkovi pomoci,
- nespolupracující svědci – vypovídají jinak, než během přípravného řízení, vědomě či nevědomě zapomínají skutečnosti, které jsou podstatné pro trestní řízení, vypovídají stejně nepravdivě jako během přípravného řízení, ve prospěch či neprospěch obviněného. V těchto případech existují určité cíle, postupy a metody, jak příznivé a potřebné výpovědi dosáhnout.⁵⁸

Výpověď svědka záleží hlavně na subjektivních a objektivních okolnostech, na které OČTŘ musí brát zřetel a musí je správně hodnotit. Pro hodnocení takové výpovědi je nutno se zaměřit na:

56 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 126-127.

57 ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Práva a ochrana práv svědka. NSZ: *Nejvyšší státní zastupitelství* [online]. NSZ, © 2012 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z WWW:<<http://www.nsz.cz/index.php/cs/svedek/61>>.

58 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 346-347.

- okolnosti, které mohou ovlivnit výpověď svědka – zde se jedná především o ovlivnění ze strany obviněného, nebo by mohl svědek dojít ke změně náhledu na povahu TČ, či dosáhnout nepřiměřené odplaty,
- schopnost svědka vnímat okolnosti, o nichž má vypovídat – schopnosti svědka vnímat, mohou být ovlivněny z fyzického hlediska a musejí být také brány v úvahu při hodnocení výpovědi. Může se jednat o špatný zrak, sluch, špatný psychický stav svědka, fyzická únava nebo špatná viditelnost, značná vzdálenost od místa události apod. Výpověď může ovlivnit i povaha vnímaných skutečností. Skutečnosti trestného činu surové povahy se do paměti svědka ukládají snadněji, než běžné skutečnosti. Každý svědek se může také zaměřit na rozdílné skutečnosti, což je ovlivněno především individuálním okruhem zájmů svědků,
- schopnost svědka zapamatovat si určité okolnosti a uchovat je v paměti – zde je schopnost uchování závislá především na době, která uplyne od vnímaných skutečností do podání svědecké výpovědi, nebo na vlastnostech paměti a přítomnosti různých chorob. Zapamatování je naopak odvíjeno od pozdějších dojmů, které svědek připojuje aniž by si to třeba sám uvědomoval (vliv vyprávění, které o události slyšel, vliv připomínek, které jeho vlastní vyličení vyvolalo u jiných osob, apod.). Příčinou ovlivnění mohou být i znaky a okolnosti, které viděl v podobných případech, popřípadě doplňuje některé okolnosti, které zapomněl, vlastními úvahami a úsudky, kde hraje velkou roli fantazie svědka,
- schopnost svědka reprodukovat vnímat a zapamatovat skutečnosti – během reprodukování skutečností, záleží na schopnostech svědka vyjadřovat se, na rozčlenění při výslechu, duševních poruchách nebo chorobách apod.⁵⁹

Správné hodnocení výpovědi svědka je tedy velice složitým procesem, kde je nutno zohledňovat velké množství okolností, které by mohly ovlivnit její obsah. Dobrá znalost psychologie svědecké výpovědi u vyslychajícího je zde nezbytným předpokladem pro získávání pravdivých výpovědí.

---

59 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 346-349.

4.3 Zvláštní způsoby dokazování

Mezi zvláštní prostředky dokazování patří konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce a prověrka na místě. Jde-li však o utajovaného svědka, konfrontace jako jediná nepřipadá v úvahu, neboť by nemohla být zachována podmínka postavení „tváří v tvář“ svědka s obviněným. Prověrka na místě se zase týká spíše případů, kdy pachatel de facto dovede OČTŘ k oběti trestného činu, k předmětům, které odcizil, anebo k nástrojům, které při páchání TČ používal.

4.3.1 Rekognice

„Rekognice, resp. poznávací řízení, je důkazním prostředkem, spočívajícím v tom, že podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznává a tím ztotožňuje konkrétní osobu či věc.“⁶⁰

Rekognice tedy spočívá ve znovu poznání pachatele svědkem, který byl k rekognici přizván. Před jejím započítím musí být však dotázán na okolnosti, za nichž osobu nebo věc vnímal, a o znacích nebo zvláštностech, podle nichž by bylo možno osobu nebo věc poznat. Tyto okolnosti jsou při rekognici velice hodnotné, neboť by mohl označit kterýkoliv předmět či osobu, aniž by bylo možné jakkoliv ověřit správnost jeho výběru.

Při rekognici je možné poznávat podle hlasu, kdy ukázaná osoba hovoří v libovolném pořadí mezi dalšími osobami s podobnými hlasovými vlastnostmi. Jestliže osoba, která má být poznána, nemůže být přítomna, rekognice se provede podle fotografie, která se předloží s dalšími podobnými fotografiemi.⁶¹

Jestliže má být v trestním řízení provedena rekognice k identifikaci pachatele, je nutno přijmout v případě utajeného svědka potřebná opatření k jeho utajení. Jedná se především o jednostranně průhledné sklo, aby nebylo možné vidět svědka, a demodulátor hlasu ke změně frekvence hlasu, nebo převedení řeči na strojový

---

60 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 369.

61 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 128.

hlas. Osoba svědka by mohla mít například poruchu řeči nebo cizí přízvuk, podle kterého by ho mohl pachatel poznat, a proto je nutno v tomto případě zvolit strojový hlas, který postrádá jakoukoliv charakteristiku a je možno na žádost svědka zvolit i hlas opačného pohlaví.⁶²

4.3.2 Vyšetřovací pokus

„Vyšetřovací pokus je důkazní prostředek, jímž se v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách prověřují nebo upřesňují skutečnosti zjištěné v trestním řízení, popřípadě zjištěny nové skutečnosti důležité pro trestní řízení.“⁶³

Účelem provádění pokusu je prověrka existujících nebo nových důkazů, prověrka předpokladů o existenci či neexistenci skutečností, jevů, faktů nebo událostí v určitých podmínkách, prověrka způsobu průběhu skutečnosti nebo jevů, anebo zjištění okolností vedoucích ke spáchání trestného činu nebo události. Během vyšetřovacího pokusu tedy často dochází k experimentálnímu a často mnohonásobnému vytváření a opakování možností a podmínek, za nichž byl čin spáchán.⁶⁴

Koná-li se vyšetřovací pokus v přípravném řízení, je nutno přizvat alespoň jednu osobu, která není zúčastněna na věci. Tento důkazní prostředek je však prováděn jen tehdy, není-li možné dosáhnout vyšetřovacího pokusu jinak.⁶⁵

4.3.3 Rekonstrukce

„Rekonstrukce je důkazní prostředek, spočívající v obnovení situace a okolností, za kterých byl trestný čin spáchán nebo které k němu mají podstatný

---

62 KLOUBEK, M. Systém ochrany oznamovatele, svědka a poškozeného v trestním řízení. *Bílý kruh bezpečí* [online]. © 2009 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z WWW:<<http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/svedek-trestneho-cinu/system-ochrany-oznamovatele-svedka-a-poskozeneho-v-trestnim-řízení/>>.

63 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 371.

64 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 372.

65 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 129.

*vztah, prověření výpovědi podezřelého, obviněného nebo poškozeného/svědka, jestliže jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačují k objasnění věci.*⁶⁶

Rekonstrukce je velmi podobná vyšetřovacímu pokusu, však rozdíl mezi těmito důkazními prostředky přece jen nějaký je. Rekonstrukce oproti pokusu obnovuje situace, skutkové okolnosti nebo předměty ve vztahu k páčání trestného činu, a přináší nové důkazy nebo prověření údajů.

Příkladem takové rekonstrukce v praxi může být ověření situace, kdy svědek viděl průběh páčání TČ z okna protějšího panelového domu, kde se nacházel v daný okamžik. Při vyšetřovacím pokusu je svědek postaven na stejné místo odkud viděl onu událost, a vypovídá o tom, co právě vidí v protějším okně, kde byl dříve spáchán TČ. Svědek tak může být podroben zkoušce zraku, nebo je ověřeno, zda bylo vůbec možné z této vzdálenosti onen TČ spatřit. Jestliže se nebude líčení svědka shodovat s navozenou situací v protějším okně, je jasné, že svědek nevyprávěl pravdu, ať úmyslně či neúmyslně.

4.4 Utajený svědek

Vyskytuje-li se v trestním řízení osoba, která vnímala skutečnosti o TČ v dané věci, musí být ze zákona poučena o možnosti postupu dle § 55 odst. 2., a pokud jsou naplněny všechny podmínky pro užití institutu utajeného svědka, může se svědek rozhodnout, zda využije tohoto práva, respektive, zda požádá o utajení. Odmítnout takové opatření může OČTŘ například v případě trestného činu znásilnění, kdy se osoba pachatele a znásilněná osoba znají, pak tento postup ztrácí význam a policejní orgán ho zamítne.

Jestliže se svědek rozhodl pro využití ochrany v podobě utajení, vyplní policejní orgán do úředního záznamu důvody, pro které požaduje utajení totožnosti. Dále policejní orgán v řízení vede údaje o totožnosti i o dalších skutečnostech, z nichž je možné zjistit totožnost, odděleně a až do doby, než bude rozhodnuto, zda bude vyslechnut jako svědek a zda bude vypovídat pod utajenou totožností. Pokud je proveden výslech v přípravném řízení jako neodkladný úkon bez možnosti náležité

---

66 CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha, 2006, s. 371.

přípravy, vyhotoví protokol o výsledku svědka se smyšleným jménem a úvodní část protokolu vloží do spisu nebo obálky, které budou vedeny odděleně od trestního spisu.⁶⁷

O výsledku svědka je nutno informovat obhájce a je nutno přijmout taková opatření, aby bylo zachováno utajení svědka. Nutné je zajistit i bezpečný příchod k výsledku a odchod, aby nebylo možné setkání svědka s obviněným, jeho obhájcem a jinými osobami, které by mohly odhalit jeho totožnost.

Může se stát, že potřeba utajení svědka vznikne až během samotného výsledku, kdy je přítomen i obhájce obviněného. V takovém případě musí obhájce neprodleně podat vyjádření, zda obviněnému nebo jiné osobě nestihl sdělit totožnost svědka.

Podá-li svědek výpověď během přípravného řízení a obviněný se domáhá o zopakování výsledku za jeho přítomnosti v řízení před soudem, je možné opakování pouze za přítomnosti jeho obhájce a to jen v případě, jde-li o nejmírnější formu utajení, tedy o utajení pouhé identity svědka. Nestačí-li utajení identity, je nutno přistoupit k takovému opatření, aby byla utajena i podoba, což je zajištěno oddělenými místnostmi a komunikací přes modulační telefonní přístroj, případně oddělením pomocí závěsu.⁶⁸

Pokud předseda senátu zjistí, že i po ukončení výsledku svědka je nutno poskytnout takové osobě nebo osobám jemu blízkým ochranu, přijme neodkladně nezbytná opatření, aby byla zajištěna jejich ochrana. O zvláštní způsob ochrany svědka může předseda senátu požádat v nezbytných případech i orgány Policie České republiky, který upravuje zvláštní zákon.

V některých případech se může stát, že pominou důvody, které byly příčinou aplikace postupu dle § 55 odst. 2 TŘ, případně se ukáže, že obavy z hrozícího nebezpečí svědkovi či osobám jemu blízkým byly od počátku neopodstatněné. V takovém případě na základě § 55 odst. 2 TŘ orgán, který v té době vede trestní řízení, zruší stupeň utajení informací, připojí údaje k trestnímu spisu a podoba svědka ani údaje o jeho totožnosti se

---

67 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 52.

68 KLOUBEK, M. Systém ochrany oznamovatele, svědka a poškozeného v trestním řízení. *Bílý kruh bezpečí* [online]. © 2009 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z WWW:<<http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/svedek-trestneho-cinu/system-ochrany-oznamovatele-svedka-a-poskozeneho-v-trestnim-řízení/>>.

nadále neutajují.⁶⁹

Utajení svědka je v některých případech nezbytné, aby bylo dosaženo účelu trestního řízení, neboť může být někdy i jediným důkazem. Výslechu utajeného svědka, jako důkaznímu prostředku, by však soudy neměly bezdůvodně přisuzovat větší důkazní sílu než jiným důkazům, ale také by měly k takovému důkazu přistupovat s maximální opatrností.

4.4.1 Kauzy s výskytem utajovaných svědků

Kauza Radovan Krejčíř

Radovan Krejčíř, podnikatel, který je stíhán pro podvody, nedovolené ozbrojování, podílnictví a zkrácení daně, poplatků a podobných povinných plateb, podezřelý z přípravy vraždy a spojován s nejméně deseti vraždami svých spolupracovníků a svých nepřátel. Roku 2005 uprchl policistům při domovní prohlídce a od té doby přebývá na Seychelách, kde Krejčíře, jeho ženu a jeho syna vypátral o rok později Interpol. Krejčíř během svého pobytu v zahraničí nezhálel a jeho trestná činnost pokračovala nadále i v Jihoafrické republice, kde se stal velmi známou osobou i pro místní obyvatele. Česká republika stále usiluje o vydání Krejčíře, bohužel této žádosti do dnes nebylo vyhověno.

Některé kauzy Radovana Krejčíře pomáhal objasnit v roce 2003 svědek Petr Šebesta, který svědčil například v kauze firmy M5, která připravila stát na daních o půl miliardy korun při dovozu pohonných hmot. Tento svědek vystupoval pod utajenou identitou a byl klíčovým svědkem proti uprchlému Krejčířovi. Bohužel jeho totožnost byla v průběhu trestního řízení odhalena a v roce 2003 byl zavražděn neznámým vrahem.⁷⁰

V této konkrétní kauze, splňoval svědek zákonné podmínky pro utajení, ale z výše uvedeného vyplývá, že ochrana svědka nebyla dostačující. Mohlo však dojít i k procesní chybě a svědek přišel v tomto důsledku o život. Tato kauza je názorným

69 ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 52.

70 MF DNES. Vrah popravil korunního svědka. *Idnes.cz* [online]. © 1999–2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/vrah-popravil-korunniho-svedka-d3r-/krimi.aspx?c=A031006_223931_krimi_pol>.

příkladem, že osobě svědka jde mnohdy o život a v některých případech bohužel dojde až k samotné smrti.

Kauza Mariusz Trynkiewicz

Mariusz Trynkiewicz, bývalý učitel tělesné výchovy, spáchal roku 1988 čtyřnásobnou vraždu nezletilých chlapců. Již dříve byl odsouzen vojenským soudem, za zneužívání chlapců, během jeho výkonu vojenské služby. Soud mu tehdy uložil pouhý 1,5 roku odnětí svobody nepodmíněně, což se zdá být za zneužití mladých chlapců poněkud směšným trestem, ale i tak odsouzenému připadal být trest velmi krutý a sliboval za toto „nespravedlivé“ odsouzení pomstu. Po necelém roce byl propuštěn na propustku, aby se mohl starat o svou nemocnou matku. Za pár měsíců měl opět nastoupit do vězení, ale během jeho propuštění byly spáchány oné čtyři vraždy mladých chlapců, kterým předcházelo jejich zneužití. Trynkiewicz byl za tyto vraždy odsouzen k trestu smrti, ale po pádu komunistického režimu byl jeho trest změněn z trestu smrti na trest 25 let odnětí svobody nepodmíněně.

Trynkiewicz byl 11. února 2014, po 25 letech vězení, propuštěn na svobodu. Ještě před propuštěním z vězení, žádal o změnu jména, aby se tak mohl vyhnout veřejnému lynčování, ale to mu soud zamítl. Po jeho propuštění média spekovala, že by Trynkiewicz mohl být umístěn ve zvláštním programu a mohl tak být přemístěn pod jinou identitou do jiného státu v rámci mezinárodní dohody. Jednou z možností byla i Česká republika, toto tvrzení však policie vyvrátila, jelikož tato osoba nespĺňuje zákonné podmínky pro ochranu na území České republiky. Jedná se především o rozpor se zájmy naší republiky, neboť tato osoba již při výkonu trestu prohlašovala, že je nenapravitelným a že po propuštění bude vraždit i nadále.⁷¹

Tato nebezpečná osoba byla nakonec umístěna do zařízení pro výcvik policejních potápěčů, které se nachází na poloostrově a je bedlivě střeženo a ze kterého není možno uprchnout.

---

71 MINÁRIK, P. Polského vraha dětí uklidili mezi polské policejní potápěče. *Novinky.cz* [online]. © 2003-2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/328391-polskeho-vraha-deti-uklidili-mezi-polske-policejni-potapece.html>>.

5 Zvláštní ochrana svědka

Ochranu svědka v trestním řízení, nebo po jeho ukončení, je možné zajistit mnoha způsoby. Pokud nestačí ochrana v podobě aplikace institutu utajeného svědka dle § 55 odst. 2 TŘ, je nutno ochranu svědka zajistit jiným způsobem a to prostřednictvím zvláštní ochrany, jestliže nelze bezpečnost osoby zajistit jiným způsobem. Zvláštní ochrana svědka je zakotvena v zákoně č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením. Je nutno také podotknout, že poskytnutí ochrany dle § 55 odst. 2 TŘ, je časově omezeno, tedy svědka je možno ochránit tímto způsobem pouze po dobu průběhu trestního řízení.

Účelem zákona o zvláštní ochraně svědka, je upravit poskytování ochrany a pomoci svědkům a dalším osobám, kterým v souvislosti s trestním řízením zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí. Z tohoto hlediska zákon rozděluje osoby na ohrožené a na osoby chráněné, přičemž:

- ohrožená osoba je osoba která:
  - podala nebo má podat vysvětlení, svědeckou výpověď nebo vypovídala či má vypovídat jako obviněný anebo jinak pomáhala nebo má pomoci podle ustanovení trestního řádu k dosažení účelu trestního řízení, nebo
  - je znalcem nebo tlumočnickem anebo obhájcem, pokud obviněný, kterého jako obhájce zastupuje, vypovídal nebo má vypovídat, aby pomohl k dosažení účelu trestního řízení, anebo
  - je osobou blízkou jedné z výše uvedených osob.
- chráněná osoba je ohrožená osoba, které je poskytována zvláštní ochrana a pomoc.⁷² Dle zákona č. 137/2001 Sb., má tato osoba povinnosti:
  - dodržovat podmínky poskytování zvláštní ochrany a pomoci,
  - řídit se pokyny příslušníků policie a příslušníků vězeňské služby,
  - informovat bezodkladně policisty a příslušníky vězeňské služby o všech nových skutečnostech a změnách, které mohou být významné pro postup

---

⁷² ČESKO. Zákon č. 137/2001 Sb., o ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 56, s. 2.

policie a vězeňské služby.⁷³

Jedná-li se o způsob ochrany dle zákona č. 137/2001 Sb., jedná se o soubor opatření, která zahrnují:

- osobní ochranu – v bezprostřední blízkosti chráněné osoby či jejího obydlí jsou permanentně či pravidelně přítomni příslušníci policie nebo vězeňské služby,
- přestěhování chráněné osoby včetně příslušníků její domácnosti a pomoc chráněné osobě za účelem jejího sociálního začlenění v novém prostředí – zde mohou být jmenované osoby přestěhovány například na druhý konec země, nebo v závažnějších důvodech i do zahraničí,
- zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby – vytvoření legendy o jiné osobní existenci a zavedení osobních údajů vyplývajících z této legendy do informačního systému. Při zastírání totožnosti svědka je pochopitelně potřeba i nový doklady, které opatřuje policie nebo Ministerstvo vnitra se souhlasem ministra,
- prověřování dodržování podmínek poskytování zvláštní ochrany a pomoci.⁷⁴

Volba ochrany svědka záleží na okolnostech konkrétního případu a úvaze OČTŘ, které rozhodnou o nejvhodnějším způsobu k zabezpečení ochrany. Nejvhodnějším by však byla zvláštní ochrana, a to z důvodu minimalizace omezení práv obviněného. Z poměru mezi počtem případů aplikace institutu zvláštní ochrany svědka a institutu utajeného svědka, který je aplikován mnohonásobně častěji, lze však vyvodit, že postup dle zákona o zvláštní ochraně se považuje až jako nejzazší řešení a v praxi je využíván spíše postup dle § 55 odst. 2 TR, neboť je finančně méně nákladný než zvláštní ochrana, která je více méně nadstandardním opatřením.

Poskytování zvláštní ochrany a pomoci spadá do působnosti Policie ČR a Vězeňské služby ČR, přičemž policie a vězeňská služba si musejí navzájem

---

73 ČESKO. Zákon č. 137/2001 Sb., o ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 56, s. 5.

74 ČESKO. Zákon č. 137/2001 Sb., o ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 56, s. 2-3.

pomáhat. Omezena je však na poskytování ochrany vězeňská služba, která může vykonávat pouze osobní ochranu nebo zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby.

Je-li toho potřeba, policie má i různá oprávnění, která mohou být využita, jestliže to vyžaduje situace a je to nezbytně nutné. Policista má oprávnění vstoupit do objektu a provést prohlídku prostor, prohlídku osob, dopravních prostředků a věcí nacházejících se v prostoru, nebo zakázat vstup nebo pobyt v prostoru, kde se nachází svědek. Prohlídku prostor však smí provést pouze se svolením uživatele, jestliže nejde zrovna o akutní situaci a nehrozí útok z takového prostoru, v opačném případě uživatele vyrozumí ihned po provedení úkonů souvisejících se vstupem do prostor.

Díky zavedení zákona o zvláštní ochraně, je umožněna i zahraniční spolupráce, což nám dokazuje § 1 odst. 3 zákona o zvláštní ochraně, kde je uvedeno *„Podle tohoto zákona lze zvláštní ochranu a pomoc poskytnout i na žádost příslušného orgánu cizího státu, který rozhoduje o obdobné ochraně osoby podle práva cizího státu (dále jen "orgán cizího státu"), nebo na žádost mezinárodního trestního soudu, mezinárodního trestního tribunálu, popřípadě obdobného mezinárodního soudního orgánu, které splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v § 145 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.“*

Policista má dle zákona o ochraně svědka oprávnění poskytnou chráněné osobě také finanční prostředky, ovšem je-li to opravdu nezbytné.

Může také dojít k ukončení poskytování zvláštní ochrany, a to z mnoha důvodů. Svědek může například vzít písemně zpět souhlas, který dříve dal OČTŘ k poskytnutí ochrany a k zpracování a využívání osobních údajů. O ukončení může také rozhodnout ministr, shledá-li, že hrozící nebezpečí vůči chráněné osobě pominulo. Ministr je také oprávněn ukončit ochranu, jestliže svědek odmítá pomáhat k dosažení účelu trestního řízení, v době poskytování ochrany spáchala úmyslný TČ, neplnila povinnosti chráněné osoby, nebo porušila povinnosti zachovávat tajnost utajovaných informací.⁷⁵ Ke zjištění porušování povinností může policie využít i technických prostředků, kterými lze pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, provádět odposlech a záznam telekomunikačního provozu, nebo může

⁷⁵ ČESKO. Zákon č. 137/2001 Sb., o ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 56, s. 5-6.

požadovat údaje již o uskutečněném provozu.⁷⁶ Po skončení poskytování ochrany a pomoci, je policista i nadále oprávněn umožnit zastírání totožnosti svědka, využívat vytvořenou legendu a krycí doklady, poskytnout jinou podobnou pomoc nebo umožnit použití dokladů se skutečnou totožností.

---

⁷⁶ ČESKO. Zákon č. 137/2001 Sb., o ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 56, s. 10.

Závěr

Zavedením institutu utajeného svědka v českém právu, podle mého názoru, přineslo velké plus v poskytování ochrany osobám, které jsou důležité díky své svědecké výpovědi pro trestní řízení. Svědek hraje mnohdy velkou roli při objasňování skutečností trestných činů, a tak by mu měla být poskytnuta na oplátku záruka adekvátní ochrany, a to ne jen jemu, ale i osobám jemu blízkým. Ze strany obviněného může těmto lidem vyhrožovat téměř kdokoli, neboť přesně nevíme, kdo všechno by mohl být s obviněným v přízni a je nemožné, aby byly všechny tyto osoby zjištěny. Bohužel aplikace institutu utajeného svědka má své nedostatky, a tak bylo nutno zavést i zvláštní ochranu svědka, která je poskytována i po skončení trestního řízení ohroženým osobám.

Bohužel identifikovat nedostatky v zákonech a navrhnout jejich řešení je velmi obtížné a složité. Jestliže se nepohybujeme hlouběji v tomto oboru, nebo případně nezažili situaci jako utajený svědek, je těžké přesně odhadnout, kde jsou nějaké mezery, a většinou vyjdou najevo až když je potřeba řešit nějaký konkrétní problém.

Jedním ze zásadních problémů v oblasti ochrany, může být i financování. Stát disponuje omezenými prostředky a není tedy možné, aby byla zajištěna ochrana všem svědkům, nebo alespoň převážné většině z nich. Možnosti finančních prostředků se mohou projevit na omezení vhodných svědků, kteří by splňovali zákonné podmínky pro takovou ochranu, ale i na kvalitě a možnostech ochrany. Otázkou pouze zůstává, jak dosáhnout dostatečné výše financování, aby byla zajištěna ochrana co největšímu počtu svědkům, a tak bylo docíleno větší úspěšnosti v boji s kriminalitou.

V oblasti ochrany svědka je velmi obtížné provést jakékoliv šetření, jelikož informace spojené s touto problematikou jsou velmi citlivé a některé i přísně chráněné, proto byla bakalářská práce pojata formou metodické příručky, která naplnila stanovené cíle bakalářské práce. Práce poskytuje základní přehled o možnostech ochrany svědka a o průběhu celého procesu trestního řízení, včetně právní úpravy.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. CÍSAŘOVÁ, D. a kol. Trestní právo procesní. 4 vyd. Praha : Linde, 2006. 871 s. ISBN 80-7201-594-X.
2. ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha : Grada, 2007. 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2.
3. JELÍNEK, J. a kol. Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu. Praha : Leges, 2012. 251 s. ISBN 978-80-87576-39-7.
4. MARINI, M. *Utajený svědek a zvláštní ochrana svědka*. Praha : Linde, 2008. 134 s. ISBN 978-80-7201-732-4.
5. PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno : CERM, 2001. 746 s. ISBN 80-7204-194-0.
6. SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. 114 s. ISBN 80-7178-846-5.
7. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
8. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád komentář díl I a díl II*. 6. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008. 3012 s. ISBN 978-80-7400-043-0.
9. VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. České Budějovice : Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2011. 127 s. ISBN 978-80-7394-272-4.
10. IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné*. Bratislava : Iura Edition, 2010. 1049 s. ISBN 9788080783099.

Elektronické zdroje

1. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Ministři Salcburského fóra podepsali dohodu o ochraně svědků. *Mvcr.cz* [online]. © 2010 cit. 2014-02-03]. Dostupné z WWW: < HYPERLINK "http://www.mvcr.cz/clanek/ministri-salcburskeho-fora-podepsali-dohodu-o-ochrane-svedku.aspx"http://www.mvcr.cz/clanek/ministri-salcburskeho-fora-podepsali-dohodu-o-ochrane-svedku.aspx">.
2. KLOUBEK, M. Systém ochrany oznamovatele, svědka a poškozeného v trestním řízení. Bílý kruh bezpečí [online]. © 2009 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z WWW:< HYPERLINK "http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/svedek-trestneho-cinu/system-ochrany-oznamovatele-svedka-a-poskozeneho-v-trestnim-rozeni/"http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/svedek-trestneho-cinu/system-ochrany-oznamovatele-svedka-a-poskozeneho-v-trestnim-rozeni/">.
3. MF DNES. Vrah popravil korunního svědka. *Idnes.cz* [online]. © 1999–2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z WWW: < HYPERLINK "http://zpravy.idnes.cz/vrah-popravil-korunniho-svedka-d3r-/krimi.aspx?c=A031006_223931_krimi_pol"http://zpravy.idnes.cz/vrah-popravil-korunniho-svedka-d3r-/krimi.aspx?c=A031006_223931_krimi_pol">.
4. MINÁRIK, P. Polského vraha dětí uklidili mezi polské policejní potápěče. *Novinky.cz* [online]. © 2003-2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z WWW: < HYPERLINK "http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/328391-polskeho-vraha-deti-uklidili-mezi-polske-policejni-potapece.html"http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/328391-polskeho-vraha-deti-uklidili-mezi-polske-policejni-potapece.html HYPERLINK "">.
5. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Eurojust. *nsz.cz* [online]. © 2012 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z WWW: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/mezinarodni-spoluprace/84>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 292 ze dne 10. listopadu 1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích. In : *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 1993, částka 74, s. 1563-1578. Dostupné z WWW:< HYPERLINK "http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=292&r=1993"http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=292&r=1993>.
2. ČESKO. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu č. 214 [ze dne 12. října 1994]. In : *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 1994, částka 66, s. 2090-2094. Dostupné z WWW:< HYPERLINK "http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=214&r=1994"http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=214&r=1994>.
3. ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In : *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 1961, částka 66, s. 513-576.
4. ČESKO. Zákon č. 152/1995 ze dne 29. června 1995 kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. In : *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 1995, částka 40, s. 1970-1981. Dostupné z WWW: < HYPERLINK "http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=152&r=1995"http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=152&r=1995>.
5. ČESKO. Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102, s. 6366-6422. Dostupné z WWW:< HYPERLINK "http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=265~2F2001&part=&name=&rpp=15" \l "seznam"http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?

page=0&fulltext=&nr=265~2F2001&part=&name=&rpp=15#seznam>.

6. ČESKO. Zákon č. 137/2001 Sb., o ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 56, 16 s.
7. ČESKO. Sdělení č. 31/2013 Sb., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Smlouvy o spolupráci v oblasti ochrany svědků. In: *Sbírka mezinárodních smluv, Česká republika*. 2013, částka 17, s. 5122-5136.
8. SLOVENSKO. Zákon č. 301/2005 Z.z., Trestný poriadok. In: *Zbierka zákonov, Slovenská republika*. 2005, částka 130, s. 3098-3218.

Seznam použitých zkratek

OČTŘ – Orgány činné v trestním řízení

TČ – Trestný čin

TŘ – Trestní řád – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů